

Γιατί οι κυβερνήσεις κάνουν αυτά που δεν θέλουν;

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Παρακολουθώντας τη δυσκολία με την οποία ψηφίστηκε προχθές ο νόμος για τον ενιαίο φόρο ιδιοκτησίας ακινήτων, και την αγωνία για το τι θα ακολουθήσει τους επόμενους μήνες, είναι να απορεί κανείς γιατί κυβερνήσεις κάνουν αυτά που δεν θέλουν. Στη Δημοκρατία, οι ψηφοφόροι κρίνουν τις κινήσεις των κυβερνήσεων και αποφασίζουν την τύχη τους, οπότε η εφαρμογή αντιλαϊκών μέτρων είναι πολιτική αυτοκτονία. Οπότε, πώς μπορεί μια κυβέρνηση να λειτουργεί κάτω από το βάρος της δυσφορίας των ψηφοφόρων αλλά και πολλών βουλευτών της; Γιατί συμβαίνει αυτό; Έχει άλλες επιλογές;

Κάθε κυβέρνηση σε δημοκρατική χώρα θα ήθελε να δίνει στον λαό αυτά που θέλει, όλη την ώρα. Αυτό, όμως, είναι ανέφικτο εάν η χώρα δεν κάζεται πάνω σε μια θάλασσα πετρελαίου. Αλλά και τότε είναι δύσκολο, εάν κρίνουμε από το πώς η Σαουδική Αραβία αγωνιά για να εξασφαλίσει τη ευημερία για τους πολίτες της και πώς η Νορβηγία επενδύει προσεκτικά τα κέρδη από το πετρέλαιό της αντί να τα μοιράζει σε παροχές. Στην Ελλάδα των τελευταίων δεκαετιών οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας ζούσαν το όνειρο όπου μπορούσαν να δίνουν σε κάθε ομάδα αυτά που ήθελε - οι κυβερ-

νήσεις δεν έπεφταν επειδή δυσανεστούσαν τους ψηφοφόρους, αλλά κυρίως επειδή οι αντίπαλοι τους υπόσχονταν περισσότερα απ' αυτές. Ο εύκολος κρατικός δανεισμός επέτρεπε στις κυβερνήσεις να ικανοποιούν τον μέγιστο αριθμό πολιτών, αντί να τις αναγκάζει να εφαρμόσουν πολιτικές που θα αύξαναν την παραγωγικότητα και θα πετύχαιναν μια υγιή ισορροπία μεταξύ ομάδων του πληθυσμού.

Το αποτέλεσμα έχει δύο ολέθριες πτυχές: οι πολίτες αντιμετώπισαν απότομη πτώση των εισοδημάτων τους, ενώ τα πολιτικά κόμματα δεν ήξεραν πώς να καταστρώσουν πολιτική που θα συμμαζεύε τα δημόσια οικονομικά χωρίς να αδικούνται κάποιοι ενώ άλλοι συνέχιζαν να φοροδιαφεύγουν. Γι' αυτό, κάθε μέτρο που έπρεπε να εφαρμόσει η εκάστοτε κυβέρνηση από τις αρχές του 2010 είχε, εκ των πραγμάτων, σοβαρό πολιτικό κόστος. Οι κυβερνήσεις αναστέναζαν με όσα έπρεπε να κάνουν, τα κόμματα της αντιπολίτευσης ενέτειναν τις καταγγελίες, και γενικώς καλλιεργείτο ένα κλίμα ότι «οι ξένοι» μας ανάγκαζαν (κυβέρνηση και πολίτες) να κάνουμε πράγματα που δεν θέλαμε. Η απειρία των κομμάτων στη διοίκηση και στη διαπραγμάτευση είχε ως αποτέλεσμα την αποδοχή πολιτικών και

μέτρων που δεν ήταν προϊόν ζύμωσης των ελληνικών πολιτικών δυνάμεων αλλά προτάθηκαν από την τρόικα. Έτσι υιοθετήθηκαν προγράμματα που είχαν μεγάλο οικονομικό, κοινωνικό και, τελικώς, πολιτικό κόστος - όπως ο συνδυασμός αυξήσεως της φορολόγησης και περικοπής δαπανών, την ώρα που η οικονομία ασφυκτιούσε από την έλλειψη ρευστότητας.

Το πελατειακό σύστημα στο οποίο ανδρώθηκαν οι πολιτικοί και τα κόμματα εμπόδιζε την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που θα απλοποιούσαν τη δημόσια διοίκηση - επειδή οι διαφανείς και απλές διαδικασίες μπορεί να ωφελούν τον πολίτη αλλά λειτουργούν εις βάρος των κομματικών πελατών στη διοίκηση. Έτσι εντάθηκε η αίσθηση ότι τα μόνα μέτρα που εφαρμόζονταν ήταν η περικοπή δαπανών και η αύξηση της φορολογίας (συχνά σε παράλογο και άδικο βαθμό που κατέστρεφε ανθρώπους) επειδή οι κυβερνήσεις δεν είχαν τη γνώση και τη διάθεση να βρουν δικαιότερες μεθόδους εξυγίανσης της οικονομίας. Γι' αυτό κάθε μέτρο αντιμετωπίζεται με καχυποψία όχι μόνο από την αντιπολίτευση και τους ψηφοφόρους, αλλά και από αρκετούς βουλευτές της συμπολίτευσης. Οι τελευταίοι, γνωρίζοντας ότι ο ευκολότερος

τρόπος να μην καταποντιστούν στις επόμενες εκλογές είναι να διαμαρτύρονται για όσα αναγκάζονται να κάνουν, δείχνουν δυσφορία όλο και πιο συχνά - σε βάρος της κυβέρνησης. Η κυβέρνηση συνεργασίας, με ισχυρή πλειοψηφία στη Βουλή, αναγκάζεται να ανέχεται αυτή την τριβή, η οποία, όμως, υποσκάπτει την αίσθηση ότι πιστεύει απολύτως σε όσα κάνει. Έτσι διαιώνεται η αίσθηση ότι η κυβέρνηση κάνει πράγματα που δεν θέλει, όταν δεν μπορεί να τα αποφύγει. Αυτό το ζούμε από την αρχή της κρίσης.

Πράγματι, συχνά η κυβέρνηση είναι αναγκασμένη να εφαρμόσει σειρά δεσμεύσεων σε αντάλλαγμα δόσεων των δανείων, ενώ οι πιστωτές δρουν με βάση αυτά που θέλουν οι δικό τους ψηφοφόροι, αδιαφορώντας για τις πολιτικές συνέπειες στην Ελλάδα. Αυτό το γνωρίζουν οι Έλληνες πολιτικοί και πολίτες. Η σημερινή κυβέρνηση έχει σπρώξει μεγάλο βάρος, πληρώνοντας για λάθη και αμαρτίες του παρελθόντος. Η λιγοψυχία των βουλευτών πηγάζει από αυτό το παρελθόν: δείχνουν υπερβολικό φόβο και παθητικότητα για τις συνέπειες των πράξεών τους, αντί να πείθουν ότι επιλέγουν τις πολιτικές τους και πιστεύουν σε αυτές επειδή συμφέρουν τους πολίτες.